

Rozhovor s astrologem Pavlem Turnovským

ASTROLOGIE HLEDÁ ŽIVÉ METAFORY

Vojtěch Tutr

Pavel Turnovský (*1950) je astrolog a výtvarník surrealistické orientace. Je zakládajícím členem Astrologické společnosti ČR (roku 1997 se s ní rozešel). Uvedl k nám humanistickou a transpersonální astrologii Dana Rudhyara. V roce 1992 založil astrologickou školu (dnes Astrologická škola pro statečné), která tento směr vyučuje. Je autorem řady publikací, článků, polemik, knižních ilustrací a dalších počinů.

Podle astrologů souvislost mezi postavením nebeských těles a ději na zemi a v životě lidí je tzv. akauzální. Přičemž údajně není ani pouze čistě symptomatická. Můžete tento vztah nějak přiblížit?

Astrologie v humanistické a transpersonální verzi srovnává neustále se proměňující vztahy vybraného souboru nebeských těles s neustále se proměňujícími situacemi v životech lidí. Vztahy mezi oněmi nebeskými tělesy, které se cyklicky proměňují a periodicky v příslušných rytmech opakují, stojí v základech měření času a kalendářového umění, jež pěstovaly a pěstují a jimiž řídily a řídí všechna lidská společenství. Astrologie tak vnáší do našeho lineárního pojetí času čas cyklický, čas mytický, čas symbolický.

Jako reakce na jméno planety se astronomovi a astrologovi vynoří v mysli odlišné obrazy, rozdílné metafory a proto nemám potřebu překládat slovník astrologie do slovníku přírodních věd. Víme dobře, že stejně jako fyzikální zákony ovlivňují naše životy i pravidla a vzorce myšlení, citění a chování, které v onom fyzikálním světě vytvářejí virtuální prostor, v němž se lidé a tedy i astrologové pohybují. Jsem si vědom toho, že věda pracuje v současnosti s jedenácti vícenásobnými rozměry, přičemž naše smyslové jevy jsou omezeny na čtyři rozměry našeho běžného časoprostorového světa a navíc existuje asi deset teorií kauzality, v některých z nich hrají roli i paralelní vesmíry. Proto otázku zda existuje nějaký kauzální vztah mezi postavením nebeských těles a situací v životech lidí nechávám zcela pragmaticky otevřenou do budoucnosti. Astrologii nepovažuji za exaktní přírodní vědu, a proto nemám důvod testovat její validitu verifikačními a falzifikačními metodami přírodních věd.

nové poznatky a tak se proměňovala nejen její podoba, ale i způsob myšlení a práce. Jsem přesvědčen, že astrologii, jako nástroj poznání a kultivace, může zodpovědně pěstovat kdokoli, nejen člověk tzv. duchovně zaměřený, ale dokonce i tzv. zarytý ateista a materialista.

Stojí za rozdílnými inspiracemi humanistické a transpersonální astrologie přesvědčení o jednotě struktury lidské spirituální zkušenosti? Jakým způsobem se k těmto zdrojům astrolog staví?

Jaké je místo astrologie mezi uměním a vědou? Zdá se, že určité „techné“ je k práci astrologa potřeba, na druhou stranu je to činnost, které se nelze naučit pouhým opakováním postupu, je k ní potřeba určitá kreativita a citlivost?

Pro mne a mé kolegy je astrologie především pomáhající profesí. Podobně jako Jacques Lacan, který otevřel nové obzory psychoanalýze tím, že ji definoval jako léčbu rozhovorem, považujeme astrologii za pomoc rozhovorem nad horoskopem. I v našem pojetí došlo k obratu k jazyku. Navazujeme na strukturalismus Lévy-Strausse a Rolanda Barthesa, Pražského lingvistického kroužku, Mukařovského, Jakobsona, Květoslava Chvatíka, na předválečný holismus prof. Bělehrádka, na neostrukturalismus a jazykový holismus postanalytické filosofie, na filosofii symbolu Paula Ricoeura, experiencialismus Lakoffa a Johnsona. Pro nás je astrologie kultivační filosofii, hermeneutikou rozhovoru a textu, hledáním živých metafor, které pomohou nám i našim klientům lépe se orientovat v životních často krizových situacích, nacházet nový smysl našich životů.

Astrolog by se měl naučit a zvládat speciální astrologické dovednosti jako je výpočet horoskopu, různých systémů domů, rozmanitých astrologických technik např. revolucí a direktí. Měl by to umět nejen kvů-

Pavel Turnovský.

Foto: Michal Opetá.

Rudhyar dělí lidské potřeby a přístupy k nim do čtyř skupin. Jde o potřeby zakotvené v biologické vrstvě, v oblastech společensko-kulturní, individuální a transpersonální. Spirituální potřeby mohou být součástí všech těchto vrstev a zkušenosti s nimi spojené se objevují diachronně i synchronně ve všech civilizacích, ve všech kulturách. Můžeme je identifikovat mimo jiné i jako všelidské archetypy. Archetypové obrazy však nabývají s časem a místem rozmanitou podobu. Astrologie nebyla nikdy odtržena od dobových potřeb, integrovala

li určité stavovské cti a schopnosti pracovat systematicky a metodicky, ale také proto, aby dokázal klientovi své pracovní postupy vysvětlit a navíc, aby uměl vytěžit řadu informací, které současný astrologický software nabízí v diskrétní formě.

Školení v nějakém osvědčeném psychologickém směru nebo psychoterapii, ať už je to psychoanalýza, hlubinná psychologie, gestalt, logoterapie, psychosyntéza, humanistická, systemická a transpersonální psychologie, narativní psychoterapie apod. považujeme za přínos pro astrologovu práci, zejména tam, kde se lze naučit jak vést zodpovědně a kompetentně rozhovor s klientem, osvojit si supervizní a intervizní metody a hygienu práce. O tom svědčí i naše Etické zásady humanistického a transpersonálního astrologa – astrosymbologa, které jsme přijali před více než deseti lety.

Čím se liší humanistická a transpersonální astrologie od klasické? Z některých popisů se zdá, že má blíže k psychoterapii než k astrologii, jak ji většina lidí vnímá.

V některých případech ano, základní diference je, že humanistická a transpersonální astrologie je zaměřená na rozvoj osobnosti člověka, nesoustředíme se na předpovídání události, neřešíme situace, které nastanou v daleké budoucnosti, snažíme se dát minulým a současným situacím smysl a připravit klienta bezprostředně přichozí období.

Nebudeme tedy např. při Uranově tranzitu přes descendent věštit, že se rozvede, ale budeme mít na paměti, že vážné mezilidské vztahy například manželství bude přitahovat jedincovu pozornost a vyžadovat neotřelý nový způsob řešení. Zvládnutí, nebo nezvládnutí krizové situace pak ovlivní i jedincův sebeobraz, jelikož descendent symbolizující Ne-já je opoziční bod vůči ascendentu, který symbolizuje individu-

ální východisko – Já a poznamená tak vývoj osobnosti.

Horoskop považujeme za potencialitu, tedy za soubor možností. Zda se podaří jeho nositeli tento potenciál rozvinout, naplnit, pak závisí na historickém čase a na stavu společnosti, ve které žije. Pokud jsou okolnosti takovému rozvoji nepřátelské, můžeme mu pomoci hledat alternativní způsob jak tento potenciál rozvinout.

Můžeme tedy funkci horoskopu přirovnat k působení symbolů v Tarotu nebo v alchymii?

Alchymickou symboliku bych nechal stranou, podle mne pramení přímo z nevědomí jako symboly snové. O symbolech tarotu myslím, že jsou příliš svázané se středověkými společensko-kulturními vzorci. Astrologická symbolika je zakotvena nadčasově v přírodě a tak horoskop dává přece jen více možností interpretace už tím, že zde nejen radix mapující okamžik prvního nádechu člověka, ale i metody monitorující rozvoj tohoto potenciálu v objektivním čase a rytmu kolektivu, v němž člověk žije (tranzity) a v prostředí vnitřním, v subjektivním čase a rytmu (direkce). Tyto rytmy pak mohou být v souladu nebo v rozporu.

Lidé k nám přicházejí pro radu v situacích, ve kterých se potřebují orientovat. Způsob, jakým vidí svoji situaci, je nevede k úspěšnému řešení. Potřebují konzultaci s jiným člověkem a ten by jim měl nabídnout jiný popis, měl by přinést nové živé metafory, vzbuzující jiné emoce, protože jak víme, emocionální pohnutí může být impulzem, který nás přivede k tomu, abychom věc nově promysleli a rozhodli se učinit něco nového, nečekaného, ať už v záležitostech vnějších, nebo ve svém vnitřním světě.

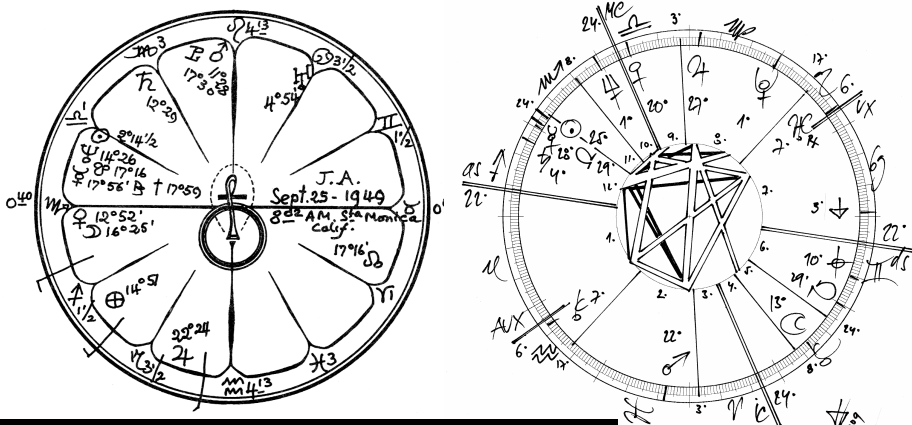
Je toto mechanismus, jakým fungovala astrologie vždy, nebo hovoříme právě o inovativním prvku transpersonální astrologie?

Inovativní na tom je otevření se novým významům, živým metaforám. Tradiční astrologie naopak pracuje s kodifikovanými významy tzv. mrtvých metafor. V tradiční astrologii byly Mars a Saturn považovány za škůdce, věštily většinou nějaké potíže, dokonce neštěstí. My k nim máme vztah volnější. Člověk se může časem naučit s vlastností, kterou symbolizují zacházet, kultivovat jí, ale to se mu podaří jedině tehdy, když s onou dosud nezvládnutou funkcí pracuje. Na disharmonické prvky se můžeme podívat pohledem Mukařovského, který myslí, že základní strukturalistická představa je souhra sil, vstupujících ve vzájemné shody i protiklady, obnovujících porušenou rovnováhu stále opakovanou syntézou. Rozpory jsou činitelem ve struktuře diferencujícím a individualizujícím. Čím méně má struktura vnitřních rozporů, tím méně individuální bude, tím více bude se blížit obecné, neosobní konvenci.

Netvrdíme, že v nativitě je vše definitivní, pro nás se jedná vždy o možnost, o jakýsi surový materiál. V tom může astrologie v našem pojetí připomínat zasvěcovací systémy, kde se mluví o neofytovi jako o hrubém kameni, který se musí opracovávat. Symbolem pro nativitu je u nás semeno, které má v sobě všechny informace, které, pokud je příznivé klima, aby transformováno vyrostlo v rostlinu. To se ale vztahuje spíše k humanistické než k transpersonální astrologii. Rudhyarova humanistická astrologie se inspirovala humanistickou psychologií – Abrahamem Maslowem, Carlem Rogersem, na osobu zaměřeným přístupem.

Jak se transpersonální a humanistická astrologie vyvíjela od původní inspirace Rudhyarem a její uvedení do českého prostoru znamenalo nějaký posun?

Od poloviny 70 let se u Rudhyara objevuje další tendence. Viděl, že ne všichni lidé považují rozvinutou osobnost za konečný cíl vývojového procesu, vytušili, že vytvořili pouze nástroj. Rozvinutá osobnost tak může pokračovat v další cestě, může inspirovat ostatní lidi myšlenkami, idejemi, vizemi pramenícími v duchovním rozměru celistvosti. Pro nás slovo transpersonalita neznamená jakousi paraperonalitu, oblast rozkládající se za osobním vědomím a nevědomím. Předpona trans tu zname-

Kresba horoskopu Dane Rudhyara a Pavla Turnovského.

ná „skrz“. Naznačuje, že skrze osobnost operuje celistvost, nejde tedy mediumitu, channelling, ale o neosobní vědomou službu. Člověk odloží vypjatý individualismus a nezřízený egoismus a vše co dělá, nedělá kvůli sobě, kvůli své proslulosti, materiálnímu obohacení, ale aby přinášel nové myšlenky užitečné nejenom jemu, ale inspirují další lidi, a vedou je k tomu, aby se kultivovali.

Rudhyar byl inspirován teosofií, cenil si zejména Tajné doktríny H.P.Blavatské Tuto vrstvu jsem záměrně oddělil, protože jsem věděl, že by odkaz na kdysi velmi vlivnou teosofickou společnost mohl být kamenem úrazu pro lidi, kteří vyznávají odlišné duchovní směry, nebo podobné potřeby vůbec nemají. Rudharovu filosofii operativní celistvosti lze převést na všechny cyklické jevy, lze ji použít i sekulárním způsobem. Do služeb transpersonalitativní představy celistvosti se mohou dát nejen náboženští myslitelé a duchovní vůdci, ale i filosofové, vědci, umělci. Vzpomeňme šifer transcendence Karla Jaspersa. Našel jsem pro tuto sekularizaci, exoterizaci podporu v českém strukturalismu. V knize Květoslava Chvatíka Strukturální estetika jsem našel stejné termíny, stejné významy jako v Rudhyarovi: např. potencialita a její aktualizace, analogii čtyř Rudhyarových potřeb, vrstev a přístupů ve funkcích praktické, teoretické, magicko-náboženské, estetické. Další inspirací byl neostrukturalismus, který si uvědomuje tendenci k ideologizování bipolárních opozic, čehož se v našem pojetí chceme vyvarovat.

Do hry vstupuje i hermeneutický kruh, který nás vede k poněkud odlišné a hlubší interpretaci stejného horoskopu v různých obdobích života. Pokud se k výkladu nějakého horoskopu vracíme s odstupem, nemůžeme ho interpretovat stejným způsobem, jelikož jak klient, tak astrolog prošli, nebo měli projít vývojem. Zohledňujeme tedy věk klienta.

Myslím, že takto náročně pojatá astrologie musí být dosti menšinová záležitost jak mezi těmi, kteří se jí zabývají, tak mezi jejich klientelou...

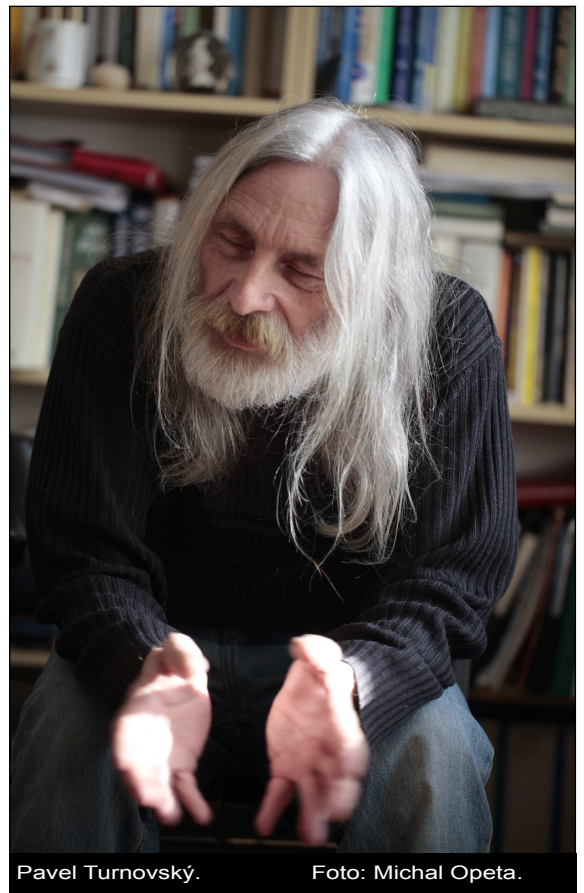
Humanistický a transpersonální astrolog musí být schopen uspokojit i potřeby běžného klienta. Pokud ke mně přijde na konzultaci mladá žena, jejíž hlavní starostí je, zda se vdá a bude mít děti, pak musím být schopen s ní mluvit srozumitelně na téma, které jí v tom okamžiku zajímá. I tuto osobu se ale snažíme inspirovat, třeba pro dobu,

kdy potřeby sňatku a dětí budou naplněny a ona se bude rozmýšlet co dál. Jsme zaměřeni ne na samu událost, která toho člověka potká, ale na to, co ta událost, situace pro něj znamená a jakým způsobem poznamenává jeho vědomí, jak ho inspiruje k nějakému rozhodnutí.

Problém je ten, že významy astrologických prvků, zejména planet se primárně odvozují od mýtů. Vnímavému klientovi mohu lépe přiblížit, co se v jeho psychice děje, v čem by původ a smysl jeho stavu mohl spočívat kde hledat případné řešení. Mýtus shrnuje praktické znalosti a způsob poznávání světa společnosti, z níž pochází, ale my žijeme ve společnosti jiné, přinejmenším v jiném pozdějším jejím čase. Měli bychom hledat analogie k němu z našeho prostředí v naší době, nemůžeme brát vzory a rady v mýtu obsažené mechanicky a doslovně. Pro nás je mytologie inspirativní, někdy ji dokonce i při výkladu z didaktických důvodů použijeme, ale nepovažujeme ji za primární zdroj pro hledání významu symbolu, pro jeho interpretaci.

V ČR je údajně hojně rozšířena „víra v horoskopy“ jak to dokládají některé průzkumy. Jaký je na toto tvrzení váš názor a jedná se zde skutečně o spirituální fenomén?

„Véra v horoskopy“ a to dokonce i v jejich upadlé podoby, které mají s astrologií mnohdy tak málo společného jako „planety“, které tahal na pouti papoušek, pramení z legitimní lidské potřeby orientovat se v mnohdy složitých životních situacích. Pro některé lidi může být sloupek v bulvárním časopisu věnovaný jejich slunečnímu znamení jedním z mála důkazů, že o ně, o jejich život má vůbec někdo zájem. S nějakou spiritualitou dokonce i tou tzv. lidovou to může, ale i nemusí mít mnoho společného. Na druhou stranu, se některé podobné „astrologické merkantilie“ duchovně tváří, těží z rozpustného newagerovského spiritualismu, živěného endistickými, chiliastickými náladami. Ale tak to bylo vždy a tak to také bude i nadále a žádná misijní činnost ať už náboženská nebo astrologická s tím nic nenadělá. Nakonec i ta vznešená

Pavel Turnovský.

Foto: Michal Opetá.

alchymie bývá svými zasvěcenci nazývána ženskou prací, dětskou hrou, tedy něčím co se necení, není považováno za vážné.

Někteří teologové v zájmu o astrologii spatřují nějaký hlad po duchovnu. Co si o tom myslíte?

V základech skoro každého náboženství najdeme přinejmenším stopy astrálních kultů. Většina náboženských představ je převoditelná do nějakých kosmických symbolů. I v křesťanství nalezneme prvky solárního kultu, Nový zákon je astrologickou symbolikou protkáno. Už od okamžiku narození spasitele za zimního slunovratu, kdy se mu přijdou poklonit „králové“ mágové, kteří viděli na východě jeho hvězdu a nechali se jí vést. Jsou to intelektuálové tehdejší doby, kteří používají astrologii a na základě astrologické informace jdou hledat spasitele. Apokalypsa popisuje závěrečné fáze cyklického procesu. Přímý zákaz praktikování astrologie v bibli nenalezneme. Když projdete všechny zmínky o astrologii, tak tam vlastně ani slovo astrolog nenajdete, snad jen s výjimkou Izajáše 47, kde prorok mluví o těch, kteří dělají (pozorují) nebe a věští za novoluní. Nejde tu o zákaz astrologie, ale o zprávu, že dceru babylonskou nezachrání žádná rada, protože o jejím osudu roz-

hodl Hospodin a žádná jiná možnost než se mu podrobit není, navíc i ti astrologové to jako lidé hříšní mají nahnuté.

Nedá se ale zrovna tato pasáž interpretovat tak že porada s hvězdami, s astrologií nic neřeší?

V tomto případě zatvrzelého hříchu patrně ano. V našich životech jde ale o to, že s astrologem se můžeme poradit s vědomím, že ani on není vševědoucí a všemocný, že není dokonalý expert na náš život, není často ani expert na svůj život. Je jen kompetentní vést s námi rozhovor nad horoskopem, podat nám svůj pohled na věc, ale rozhodovat se a konat musíme sami. Nemůžeme svá rozhodnutí a jejich realizaci delegovat na poradce, to není jeho poslání.

Pak jsou situace, kdy žádná rada nepomáhá, kdy je věc už v takovém stadiu, že pokud jste nábožensky založený, tak vám nezbyvá, než činit pokání a spoléhat na milosrdenství boží. Některé životní situace nevyřešíte jinak než, že „hodíte ručník do ringu“ a přijmete soud. Ale myslím, že většinou se dá něco udělat a z krize vyjít znovuzrozen.

Novoluním 12. 1. 1994 jsme údajně vstoupili do „nového kulturního, civilizačního a politického cyklu“. Co si o těch cyklech myslíte dnes, také třeba v souvislosti s očekáváním spojeným s rokem 2012? Podle některých interpretací tzv. věk Vodnáře ještě nenastal. Lze tedy v nejbližší budoucnosti očekávat

nějakou změnu psychospirituální kvality naší společnosti?

Ať už si o teorii věků myslíme co chceme a já jsem k nástupu tzv. věku Vodnáře skeptický, je jisté, že v posledních letech došlo k protnutí řady astrologických cyklů ať už jde o začátek nového stosedmdesátiletého cyklu uransko-neptunského v roce 1993, nebo o řadu cyklů Saturna, Urana, Neptuna a Plutona, o tranzity Venuše přes Slunce v letech 2004 a 2012, o přechod hvězdy Regula ze znamení Lva do znamení Panny v posledních měsících, cítíme, že všechny naše civilizace se zmítají ve všeobecné krizi. V současné době symbolizuje rozběžná

kvadratura Urana a Plutona krizi nového způsobu života, který zvěstovala jejich konjunkce v roce 1965. Tehdy se svět radikálně změnil. O to, zda revoluce let šedesátých byla čistě hédonistická (a hédonistická bezpochyby byla), nebo zda přístupy k péči o lidskou duši, které se v té době vynořily, přinášejí nové možnosti, nová paradigma, nebo ještě efektivnější způsoby vykořisťování lidí a přírody. Kritičnost, soudnost jsou vlastnosti spojované právě se znamením Panny.

A co datum 21. 12. 2012?

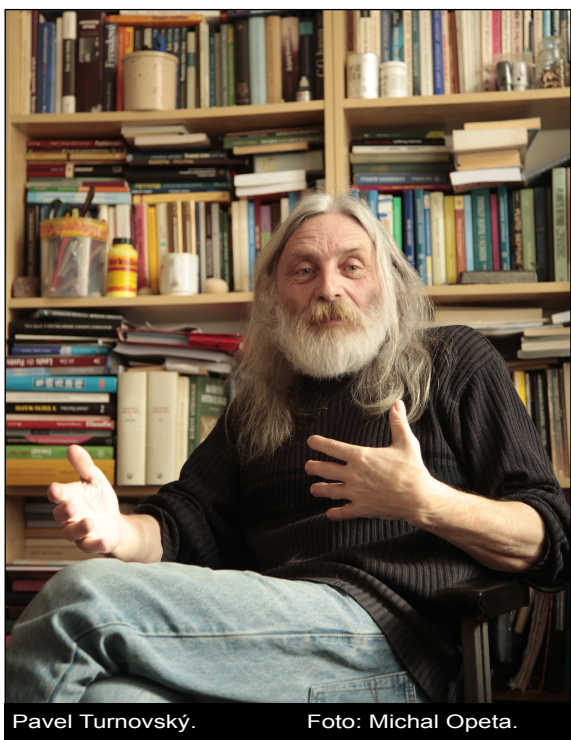
To je jedna z několika desítek korelací mezi mayským kalendářem a naším gregoriánským, která vznikla v roce 1950 v Londýně. V současné době je za nej-

přesnější korelaci považována práce bratří Böhmových z Čech, kteří periodicky opakující se data z kodexu spojili s příslušnými astronomicko-astrologickými úkazy a soubor zpracovali na počítači. Jim jako datum přechodu z jednoho cyklu do druhého vyšel 14. prosinec 2116 11:12 GMT. O správnosti jejich výsledku svědčí to, že jim jako zpětná vazba vyšla data pozorování Merkura, která původně vůbec nezadali, protože si nebyli jisti, zda Merkurovy jevy Mayo- vé pozorovali.

Chiliastické nálady jsou známy snad jen v našem světě. A u nás v tom máme od dob husitského revolučního hnutí vlastní filoa-pokalyptickou tradici. Když se něco nedaří, tak máme tendenci všechno předchozí zavrhnout a totálně zničit. Není na to nějaká psychiatrická diagnóza? V Číně a v Indii se díky cyklickému pojetí času periodický zánik nějakého řádu pokládal za něco přirozeného.

Problém je, že tento chiliasmus se dnes balí do vědeckých termínů. Říká se, že o letošním slunovratu se dotkne Slunce galaktického rovníku, atd. Naše galaxie nemá žádný souvislý tvar, jednoznačnou tloušťku či výšku, nemáte jistotu, kde se skutečný galaktický rovník rozkládá, ostatně, tyto souřadnice se už jednou změnily. Druhá věc je, že sluneční disk má na obloze průměr půl stupně, takže i kdyby došlo ke kontaktu s galaktickým rovníkem, tak přes něj bude putovat stovky let.

Mgr. Ing. Vojtěch Tutr (*1971) vystudoval religionistiku na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy, věnuje se náboženství v moderní společnosti, zejména současnému stavu religiozity v ČR, novodobým mariánským hnutím a související problematice.

Pavel Turnovský.

Foto: Michal Opeta.